

Izhajajo vsako jutro.

Veljajo do konca leta 1918 20 K.

Za četrt leta K 10.—

Mesečno K 3-50.

Posamezna številka 20 v.

Oglasi po dogovoru.

NOVICE

Uredništvo in upravnništvo je v

„Zadružni tiskarni“, Dunajska
cesta št. 7.

Telefona št. 180.

Uredništvo je strankam na razpo-
lago od 6—7. ure zvečer.

Št. 90.

Ljubljana, v sredo 16. oktobra 1918.

Leto I.

Wilsonov odgovor!

Wilson zahteva odstop nemškega cesarja. — Poljaki zahtevajo neodvisno Poljsko. — Burianov govor v delegaciji.

Jugoslavija in kranjski deželni odbor.

Deželni glava dr. Šusteršič je našemu sotrudniku podal važne izjave, ki jih v sledečem priobčimo:

Porajanje jugoslovanske države nalaga kranjskemu deželnemu odboru posebne naloge, glede katerih bo moral zavzeti stališče v najkrajšem času.

Te naloge bi označil kratko v sledečih pragmatičnih stavih:

1. Držati se vestno deželne ustave, dokler se ne razveljavi;

2. varovati deželno imetje za deželo, t. j. za zemljo, ki danes še tvori kranjsko vojvodino;

3. zavedati se, da se samostojna deželna uprava nahaja danes v prehodni dobi in da ima računati že sedaj z bodočo jugoslovansko upravo.

Prva točka je jasna in ne potrebuje nadaljnjih pojasnil.

Druga točka je zahteva pravičnosti, ki se mora priznati tudi na mirovnem kongresu. Tudi Benečija in Lombardija sta svojedobno kot pokrajini obdržali svoje lastno imetje, če tudi sta bili odstopljeni Italiji, in to imetje se še danes posebej upravlja. Ta točka je v vitalnem interesu cele kranjske dežele, t. j. vsega kranjskega prebivalstva.

Kočljiva je 3. točka. Tu zavisi vse od takta. V gotovi meri se mora čutiti deželni odbor odslej kot neke vrste „negotiorum gestor“, upravitelj brez naloga, za tisto deželno upravo, ki se bo ustanovila na temelju pravoveljavne jugoslovanske ustave.

Naš deželni odbor je edina slovenska deželna uprava. Iz tega dejstva mora lojalno in brez pridržka izvajati primerne posledice.

Vsi vemo, da smo od danes do jutri. Vestno vršiti dolžnosti današnjega dne in nikakor delati zaprek jutrišnjemu dnevu, temuč obratno pripraviti most v novo dobo v splošni blagor ljudstva, pri tem pa vedno vestno varovati pod točko 1. označene dolžnosti, to je naloga kranjskega deželnega odbora, naše samostojne deželne uprave.

Tako shvačamo sedanji položaj. Stvar deželnega odbora pa je, da stori v tem oziru primerne sklepe.

Neodvisna Poljska.

Poljaki so se odpovedali Avstriji.

Dunaj, 15. oktobra 1918. V delegacijah so Poljaki podali izjavo, s katero veljajo, da celota poljskih državnih poslancev priznava dne 2. oktobra t. l. v poslanski zbornici podano izjavo za edini politični temelj poljskega naroda v Avstriji in da se smatrajo od tega trenutka tudi za pripadnike in državljane svobodne obnovljene in neodvisne poljske države. C. i. kr. vlado pozivajo, da naj stori vse potrebne korake, ki povedejo do obstanitve načel predsednika Wilsona in da naj na jasn način uveljavi pravico Poljakov, da se udeležijo svetovnega mirovnega kongresa.

Avstro-Ogrska monarhija je pripravljena odpraviti vojaško upravo na Poljskem ter izročiti upravo poljski vladi, čim bo ta pripravljena prevzeti te posle. Avstro-Ogrska monarhija bo stori la vse, da olajša poljski vladi obnovitev državne organizacije in da ji da na zahtevo na razpolago sredstva in naprave, ki jih sedaj na Poljskem še nimajo. Nasprotno pa pričakuje avstro-ogrsko monarhija, da ji bo dežela iz svojih preostankov na živilih in sirovinah proti primerni odškodnini pomagala. Sedanje vojaške rekvizicije bi bile ustavljene in državno gospodarstvo bi se izročilo novo ustanovljenim poljskim uradom.

Vsepoljaki zahtevajo sedaj, da naj regentski svet odstopi in da naj poljski poslanci v nemškem državnem zboru, v dunajskem parlamentu in v pruskem deželnem zboru odlože svoje mandate. V to svrhu je varšavski regentski svet povabil Poljski klub, da naj pošlje svoje zastopnike v Varšavo v svrhu važnih razgovorov. Predsedstvo Poljskega kluba z načelnikom Tertilom se je že odpeljalo v Krakov, od koder se odpeljuje skupaj s člani istotako povabljenega kluba poljskih socijalnih demokratov in narodnih demokratov v Varšavo.

Varšava, 15. oktobra. Poljska vlada je že začela s pripravami, da se zastopniki Poljakov udeležijo splošnega mirovnega kongresa. Razven tega že tudi pripravlja svoja diplomatska zastopstva v inozemstvu. Za sedaj ustanavlja svoja zastopstva v Kijevu, Bukareštu, Bernu, Kodanju in Stockholmu.

Wilsonova pravica.

Washington, 14. oktobra. (Reuter.) Državni tajnik je danes popoldne priobčil švicarskemu poslaniku kot zastopniku nemških interesov v Združenih državah ameriških sledečo noto:

Državni departement, 15. oktobra.

Gospod!

Odgovarjajoč na sporočilo nemške vlade z dne 12. oktobra, ki ste mi ga danes predali, mi je čast, Vas prositi, da predate sledeči odgovor: Neomejeno sprejetje pogojev, ki jih je postavil predsednik Združenih držav v svojem sporočilu kongresu dne 8. januarja 1918 in pa v svojih poznejših sporočilih, s strani sedanje nemške vlade in velike večine nemškega državnega zbora, opravičujejo predsednika, da poda odkrito in direktno izjavo, kaj namerava glede sporočil nemške vlade z dne 5. in 12. oktobra 1918: „Trebaj jasnosti o tem, da so izvedba opustitve dežel in pogoji premirja zadeva, ki jo treba prepustiti sodbi in posvetu vojaških svetoválcev vlade v Združenih državah in pri vladah zaveznikov. Predsednik se smatra dolžnim izjaviti, da vlada Združenih držav ne more sprejeti nikake izjave, s katero ni poskrbljeno popolnoma zadovoljivo za varnost in garancije sedanji vojaški premoči armad Združenih držav in alirancev na fronti. On zaupa, da sme smatrati za sigurno, da bo to tudi sodba aliranih vlad. Predsednik smatra tudi za svojo dolžnost, da pristavi, da si ni niti vlada niti on v svesti, da bodo vlade, s katerimi se Združene države kot zavezniki bojujejo, privolile v razmatranje premirja, dokler nemške bojne sile nadaljujejo svoje nezakonite in nečloveške praktilke.

Istočasno ko nemška vlada prihaja k Združenim državam z mirovnim predgom pa se bavijo podmorski čolni s potopitvijo tudi potniških parnikov in ne samo parnikov, ampak celo čolnov, s katerimi se skušajo rešiti potniki in posadke.

Nemške armade uničujejo pri svojem prisiljenem umikanju iz Francije in Flandrije vse in se ponašajo tako, da je njih postopanje kršenje pravil in navad civiliziranega vojskovanja. Mesta in vasi, ki so razdejane, so vsega oropane, pogosto celo prebivalstva.

Ni pričakovati, da bi proti Nemčiji Združeni narodi privolili v premirje, dokler se še vrše nečloveška dejanja, plenitev in pustošenje, kar zares po pravici opazujejo z grozo in ogorčenjem.

Da pa ne bi mogel nastati kak nesporezum, je potrebno, da predsednik zelo slovesno (very solemnly) opozori nemško vlado na stilizacijo in jasn pomen (to the language and plain intend) enega mirovnih pogojev, ki jih je nemška vlada zdaj usvojila.

On je zapopaden v sporočilu predsednika, ki ga je izrekel 4. julija 1918 v Mont-Vernonu. Slove pa:

Uničenje vsake nebrzdane sile, ki lahko sama za se, tajno in po svoji volji moti svetovni mir, ali pa, če se sedaj ne da uničiti, vsaj zmanjšanje njene dejanske moči, (del telegrama je popačen, op. ur.) — in sila, ki obvlada doslej nemški narod (controlled) je taka, kakor je tu opisana — je eden onih pogojev, ki jih je imel predsednik Wilson v svojem odgovoru v mislih. Nemška vlada ima moč, da to izpremeni.

Gori omenjene besede predsednikove so seveda pogoj, ki mora biti izpolnjen pred mirom, če naj pride mir

vsled nastopa (by the action) nemškega naroda samega.

Predsednik se smatra dolžnim izjaviti, da zavisi sklep mira po njegovem mnenju od odločnosti in od mere garancij, ki jih lahko dajo glede tega temeljnega vprašanja.

Neobhodno je, da vedo proti Nemčiji združene vlade nedvoumno, s kom razpravlja.

Poseben odgovor odpošlje predsednik c. in kr. vladi avstro-ogrski.

Sprejmite, gospod, ponoven izraz mojega visokega spoštovanja

Robert Lansing.

Interesantno je, da Wilson nemške vlade ne naziva več „cesarske“, ampak samo „nemško vlado“, dočim imenuje avstrijsko vlado še vedno k. u. k. — c. in kr.

Zavezniki določijo pogoje premirja.

Vojni cilji antante.

Ženeva, 14. oktobra. Cochlin zahteva v „Humanite“ takojšnje formalne izjave vseh alirancev, da tudi danes še smatrajo vojno za tako, kot jo pojmuje Wilson, in so potemtakem pripravljeni se pogajati. Ta izjava, ki jo je, kot se čuje, res neposredno pričakovati, je z ozirom na mirovno ponudbo odločujočega pomena. Cochlin napoveduje, da bi vsako zavlačevanje zahtevane izjave napotilo francoske socialiste do popolnoma izrednih ukrepov.

Ženeva, 15. oktobra. Telegram „Agence Havas“ iz Washingtona javlja: V uradnih krogih v Washingtonu izjavljajo, da nemški odgovor še ne pomeni konca vojne. Mislijo, da smatra Wilson odgovor za dovolj iskren, da ga priobči vladam zaveznikov, kajti le-te naj postavijo pogoje za premirje. Uradni krogi so mnenja, da je sedaj glavna reč dognati, kdo stoji za nemško vlado.

Rotterdam, 15. oktobra. „Daily News“ javljajo iz Washingtona, da se je Wilson odločil, obrniti se tudi proti evropskim zaveznikom, če bi se ti na neprimeren način zavzemali za razne zahteve po ozemljih ali pa za boj kot v trgovini po vojni. Newyorški bančni krogi že sklepajo valutne posle za početek novembra, kar daje slutiti mir.

V Ameriki so očitno nevoljni radi Reuterjeve depeše o priliki Wilsonovega odgovora, ki jo je baje redigiral lord Northcliffe. Zagotavljajo, da je hotel Reuter s stilizacijo svojega poročila glede odgovora Avstroogrski izzvati pomotne nazore o namerah Wilsonovih. Res je le, da bo Wilson odgovoril tudi Avstroogrski.

Rotterdam, 15. oktobra. „Daily News“ javljajo iz New Yorka: Bivši predsednik Roosevelt in njegovi pristaši pričenjajo nastopati proti idealu Wilsonove zveze narodov, ker je taka zveza preveč pacifiistična in pomeni razoroženje.

Anglija in odgovor nemške vlade.

London, 14. oktobra. Reuterjev urad javlja, da je obveščen od avtoritativne strani o tem, da ni nobenega upanja na skorajšnje premirje. Tudi takrat, ko bo prišel čas za to, ne bodo dovolili premirja prej, predno ne bo dovoljnih garancij na kopnem in na morju, da Nemčija ni le pripravljena spraviiti meča v nožnico, ampak da ji bo popolnoma onemogočeno sovražnosti obnoviti. Če prav še ni pričakovati uradne izjave o tem, je vendar gotovo, da to, naziranje ne izraža samo mnenja angleške vlade, ampak je mnenje vseh alirancev. Nekaj časa bo že še minilo, predno bo Wilson odgovoril, ker se bo gotovo posvetoval prej z aliranci o garancijah, ki morajo biti take, da ne bo nobenega dvoma več.

Lahi zvone z velikim zvonom.

Lugano, 15. oktobra. Rimski zastopnik „Corriere della Sera“ zahteva, da se Avstrijo in Turčijo izključi iz zveze narodov, in opominja na posebne obveznosti laške vlade proti Čehoslovakom in Jugoslovanom, ki izključujejo vsako pogajanje z Avstrijo in Turčijo. „Secolo“ piše, najbrž inspiriran od francoske vlade, da Wilson ne more sam dovoliti premirja, ampak da ga lahko samo zaveznikom predlaga, odločili pa da bodo zavezniki.

Poizkus prevrata na Nemškem.

Berolin, 14. oktobra. „Vorwärts“ objavlja senzacionalno vest, da pripravljajo vsenemci za roto, katere namen je strmoglaviti vlado ter vzpostaviti vojaško diktaturo, ki naj bi brezobzirno nadaljevala vojno. V zvezi s temi vestmi je tudi ustavitel vodilnega vsenemškega glasila „Deutsche Zeitung.“

Berolin, 14. okt. Kot naslednika nemškega kanclerja, princa Maksa Badenskega, ki baje odstopi, prideta v poštev v prvi vrsti podkancler von Payer in v drugi vrsti državni tajnik Erzberger. Seveda dobi lahko tudi Scheidemann od državnozbornske večine nalog, sestaviti kabinet.

Berolin, 15. oktobra. Vodilen poslanec je poleg drugega izjavil, da misli, da se bo za sedaj d'lo izogniti novi kanclerski krizi. Za železno obrambno črto na zapadni fronti je poskrbljeno in šole v Berlinu bodo zaprte, da bo prostora za ranjence iz Belgije.

Čehoslovaška republika.

Praga, 14. oktobra. Danes so razglasili čehoslovaško republiko. Dan je bil miren. Razglasitve niso izvedli slovesno, marveč so nabili le oklice po cestah. Le na enem samem shodu so prebrali razglas, ki v eni sami točki omenja čehoslovaško republiko. Oklic končava: Gorje tistim, ki bi se drznili zadrževati ustalo ljudstvo na zmagovalnem pohodu v bodočnost.

Zadnje dni so se širile govorice, da bo v ponedeljek proglašena čehoslovaška republika. Vlada je izdala zgodaj v jutro v Pragi na velikih lepkih oklic: „Svarilo in prošnja vsem zmernomislečim“, v katerem se je sklicevala na ono razširjeno govorico o državnem preobratu. V oklicu pravi, da se ta državni preobrat itak izvrši na podlagi mednarodnih pogajanj, nikakor pa ne gre, da bi se ta obrat izvršil nasilnim potom, kajti potem bi ga morala zatreti tudi z nasilnimi sredstvi, „katerih ima dovolj na razpolago“. Medtem so bile že zasedle močne madjarske kompanije z nasajenimi bajonetni velika križišča mesta, jih zastražile s strojnimi puškami in zabranile dohod ljudstva iz vnanjih okrajev v notranje mesto, kjer so se zbrale medtem nepregledne mase ljudstva iz mesta in tudi z dežele, da prisostvujejo protestnim shodom, ki so se vršili na več krajih mesta istočasno. Na glavnem shodu pred starim rotovžem so govorili poslanci: Klofač, Soukup in Némec. Množica je povsod vzdržala vzoren red. Nemirov ni bilo.

„Az Est“ ve, da bo predsednik čehoslovaške republike pariški profesor Ernest Denis, ministrski predsednik dr. Kramar, zunanji minister pa profesor Masaryk.

Ogrska kriza.

Pragmatična sankcija.

Budimpešta, 15. oktobra. Danes še ni prišlo do nikake odločitve pri razvozlavanju ogrske krize. Tajni svetnik Navay se je napotil na Dunaj, da poroča cesarju, kako brezuspešen mu je trud. Poskus, da bi grof Apponyi sestavil koncentracijski kabinet, je ostal brez zaželjegega uspeha, ker hoče Apponyi volilno pravico še izboljšati, proti čemur je protestiral Tisza v imenu narodne delovne stranke. Sicer pa trde, da protestirajo, ker Apponyi ni dovolj zmogel.

Poljedelski minister Szterenyi se je odpravil na Dunaj, kjer ga je monarh danes sprejel. Ni izključeno, da bo naloga sestavitve kabineta poverjena njemu.

Budimpešta, 15. oktobra. Jutrišnja seja poslanske zbornice bo zelo zanimiva. Karolyijeva in Vaszonijeva stranka bo stavila predlogo, s katero naj parlament izreče samostojnost Ogrske. Pravijo, da je Karolyijeva stranka sklenila zahtevati, da se izpremeni pragmatična sankcija. Pričakovati je tudi važne izjave Hrvatov in poslancev ogrskih narodnostij.

Min. predsednik Wekerle je prišel danes na Dunaj.

Dunaj, 15. oktobra. Cesar je odklonil demisijo Wekerlejevo in mu je poveril še nadaljno vodstvo poslov.

Neodvisna Hrvatska.

Budimpešta, 15. oktobra. V jutrišnji seji namerava hrvatski poslanec pl. Hreljanović prečitati izjavo, s katero proglašja Hrvatska svojo celokupnost in neodvisnost od Ogrske. Ni še sigurno, kdo bo zavračal hrvatsko izjavo: Vlada ali predsenik zbornice ali pa — nobeden.

Burlanov govor.

Dunaj, 15. oktobra. (K. u.) V današnji seji vnanjepolitičnega odseka ogrske delegacije je govoril vnanji minister grof Burlan. Najprej je govoril

o mirovni noti Wilsonu.

Predlog, s katerim smo se obrnili 4. oktobra mi in ob enem Nemčija in Turčija do prezidenta Wilsona, je bila izvršitev v bistvu že gotovega sklepa, na katerega niso mogli imeti zadnjega žalostnega dogodka v Bolgariji več nobenega odločilnega vpliva. Prošnja, ki jo je stavila Bolgarija pod pritiskom resnega vojaškega neuspeha, in radi razkrajajočega učinka vojnih skrbi, ki že šest let teže njeno ljudstvo, antanti za dovolitev premirja in uvedbo mirovnih pogajanj je le pospešila nameravani mirovni korak zaveznikov.

Izločitev Bolgarije iz vojne je prisilila zaveznike, postaviti novo fronto na jugovzhodu. Četudi so bile sedaj osrednje sile v položaju zadostiti tej vojaški zahtevi, ki se jim stavi, in vzpostaviti varnostni nasip proti orientski armadi antante, je bilo vsled novega položaja jasno, da ne moremo več pričakovati odločilnega uspeha z orožjem in da tudi naši nasprotniki niso mogli z gotovostjo računati na to, da ziomijo naš odpor, da je torej vsako prelivanje krvi zastoj.

Nazori prezidenta Zedinjenih držav o rešitvi etovnih vprašanj niso pogrešali duha čistega človekoljubja tudi takrat ne, ko je stopil v vrsto naših nasprotnikov in ko je vpostavil nekaj proti nam naperjenih načel. Zato so tudi Wilsonove izjave napravljale pri nas vedno gotov vtis in jih nismo principijelno nikdar odklanjali. Izpremembe, ki so se izvršile med vojsko o vprašanih, ki so obstojala že pred vojsko in ki imajo svoj izvor v interesnih naspotstvih držav in narodov, so rodile tudi pri nas potrebo, da potisnemo čisto interesno stališče v ozadje in da rešimo obstoječa naspotstva v smislu višje izravnujoče pravičnosti. Vsled trpljenja, katero je ta vojska naložila vsemu človeštvu, so narodi očisti in bodo z veseljem pozdravili preureditev svojih medsebojnih odnosov po teh principih. V tem prepričanju smo se pridružili od Wilsona formuliranim principom, katerih velik del je obsegal že naš prejšnji mirovni program. Po odgovoru Nemčije, ki je izpolnila vse predpogoje, od katerih je napravil Wilson odvisne daljše svoje korake, pričakujemo sedaj odgovora na našo noto. Gotovo ni to noben optimizem, če rečem, da stojimo neposredno pred orožnim mirom in da se bomo v kratkem pričeli pogajati z antanto. Kakor je vojska stavila na naše slavne armade velike zahteve in ravno tako na vztrajnost zaledja, ravno tako bo bližnja doba pogajanj na narode stavila svoje zahteve, čeprav druge vrste.

Mirovno delo ne bo gotovo v par dneh. Tudi preureditev monarhije bo dolgo trajala. Treba bo vztrajnosti, potrpljenja, patriotičnega razumevanja, spravljivosti in požrtvovalnosti narodov. Delegacija, katero bomo poslali na mirovni kongres, ne bo imela čisto diplomatskega ali birokratskega značaja. Poleg strokovnjakov bo treba poslati tudi komisijo avstrijskih in ogrskih kompetentnih osebnosti, da direktno sodelujejo pri rešitvi težkih nalog, pred katere nas bo postavil kongres. Priporočal bi upostavitve iz postavljenih zastopstev izvoljenega prisodništva, da se vzdrži stalen stik z ljudskimi zastopi. Samo ob sebi umevno je, da bomo postopali na kongresu v soglasju s svojimi zavezniki. Čeprav je podlaga za pogajanja v Wilsonovih točkah že dana, bo vendar izvedba posameznih točk privedla do različnih mnenj, katero bo treba rešiti z ozirom na življenjske potrebe države. Pri takih diskuzijah se bodo morali zavezniki podpirati, da pridejo do takega sporazuma, ki varuje njihova prava.

Zveza narodov.

Akoravno ne more biti moja naloga, v tem trenutku na tem mestu zavzeti stališča k vsem vprašanjem, ki se imajo razpravljati na bodočem kongresu, vendar ne bi rad zamudil, spregovoriti nekaj besed o problemu zveze narodov in o vprašanih, ki so s tem v zvezi. Ustavitev lige narodov je predpogoj za doseg miru nepristranske pravičnosti, ki ga želi prezident Wilson in z njim mi. Ta zveza narodov bo po dosedanjem splošnem naziranju tvorila ogrodje novega svetovnega reda, po kateri se bodo medsebojno uredili odnosi posameznih držav. S to ustanovitvijo bo konec na principu moči sloneče politike ravnotežja državnih zvez. Na njih mesto bo stopila enotna organizacija držav, ki se prostovoljno podvrže mednarodnemu zakonu, ki ga same ustvarijo in kojega sankcija se bo opirala na naddržavno izvršilno oblast, ki se ima osnovati. Kakor smo ponovno izjavili, smo pripravljeno stopiti v zvezo narodov, ki nudi popolno jamstvo za nepristransko varstvo interesov. Njeno konstituiranje bo predpogoj za omejitve oboroževanja in normiranje svobode pomorske ladijske vožnje; zahteva, ki že dalj časa spada v naš mirovni program. Z ustanovitvijo zveze narodov kot skupne varstvene sile narodnih držav bo prišlo njih mednarodno svetovno varstvo potom oboroževanja ob vsak pomen. Vsekakor bo tudi to šele potem postalo odveč, ako bo liga učinkovito prevzela funkcije samobrambe posamezne države. Naša odkrita želja je, da zopet obnovimo miroljuben in prijateljski trgovinski promet z vsemi narodi.

Poljska.

Razvoj na Poljskem stoji v znamenju menjajočih se svetovno političnih dogodkov. Naše mišljenje napram Poljski je nespremenjeno in se hočemo tako kot doslej kar najbolj truditi — vpoštevajoč pravice in interese avstro-ogrsko monarhije in v sporazumu z Nemčijo — pospeševati ustanovitev ljudske države in po najboljših močeh podpirati stremenje poljske vlade za blagostanje Poljske.

Romunija.

Na Romunskem se trdno drži sedanja vlada na lojalni in korekten način svoje politike sodelovanja z osrednjimi silami, da se obvaruje miroljubno razmerje nemoteno. Mi podpiramo to strem-

ljenje z največjo naklonjenostjo in upamo, ne da bi izgubili spred oči potrebno previdnost, da bo ta cilj dosežen.

Ukrajina.

Z Ukrajinsko vlado smo v prisrčnih in zaupljivih odnosih.

Ne morem zaključiti teh izjav, ne da bi se obrnil do javnosti monarhije in do zastopnikov, ki so poklicani čuvati njene vnanje interese. Monarhija in njeni narodi stoji pred odločitvijo njenega bodočega mednarodnega stališča, ki vsebuje njih blagor in zlo. Posamezni deli monarhije tvorijo v svoji pragmatični složenosti celoto, ki ima namen, na zunanjo enotno, močno učinkovati. Ljudstva Avstro Ogrske, ki so se postavila v tej vojni v obrambo obstoja monarhije in da si zavarujejo svoje bodoče stališče, bodo tudi zana-prej kljub vsemu, kar jih danes dozdevno loči, navezana na strnitev v enoten faktor moči. Naj bi bili vsi krogi monarhije prepojeni tega spoznanja, ki se opira na trajna osnovna načela obstoja državne zveze in naj bi krepko podpirali skupno vlado v poverjenem ji zastopstvu interesov avstrijskih narodov v bodoči dobi pogajanj.

Zberimo se vsi v tem usodopolnem času okrog svojega monarha, ki pozna od prve ure svojega vladanja le en cilj: narodom, ki jih vežejo z njim tradicionalne vezi ljubezni in zvestobe, prinesiti ves svet obsegajoč mir sprave. Junaška obrambna sila monarhije, ki je zvesto in slavno branila svoje domovino, naj ni zastoj prelivala svoje dragocene krvi, požrtvovalno prebivalstvo naj ni zastoj stradalo in se zatajevalo!

Če se združijo vse moči teh kulturnih in materialnih dobrin tako bogatih držav in se njih velenadarjeni sinovi družijo v velikem delu obnovitve, potem čaka Avstrijo-Ogrsko srečna bodočnost.

Rusija.

Protirevolucionarje v Kazanu streljajo.

Stockholm, 14. oktobra. „Izvestija“ javljajo: Ker se je konstatiralo, da se v Kazanu skriva del belih gardistov in uganja iz svojih skrivališč živahno protirevolucijsko propagando, da, celo poziva vojake rdeče garde, da sodelujejo pri tej protiboljševiški akciji, je zapovedal poveljnik rdeče armade, takoj in brez vsakega procesa postreliti vse bele gardiste, ki jih zalotijo pri tej propagandi. Vsled te odredbe so bile zadnje dni postreljene po cestah v Kazanu cele množice protirevolucionarjev. Med ustreljenimi se nahajajo tudi številni voditelji bele garde.

Levi socialni revolucionarji se pridružijo boljševikom.

Stockholm, 14. oktobra. „Izvestija“ poročajo: V Moskvi se je vršil vseruski kongres ljudske komunistične stranke. Udeležilo se ga je 36 odposlancev. Tekom razprav je izjavil voditelj levih socialnih revolucionarjev Kliševič, da se je njegova stranka odločila, nasloniti se na ljudsko komunistično stranko in podpirati stremjenja maksimalistične stranke. Levi socialni revolucionarji se bodo odslej popolnoma pridružili boljševikom.

Riga, 15. oktobra. Zasebna poročila baltskih listov trdijo, da se prebivalstva v poljski Litvanci radi bližajočega se odhoda nemških čet loteta panika. Vse se namreč boji boljševišva in na nekem zborovanju so Litvanski Poljaki sklenili zapustiti z Nemci vred deželo. (Kaj pa če bi Poljaki zopet „radi prosili“ za nemško pokroviteljstvo? Op. ur.?)

Avstrijsko vojno poročilo.

Italijani v Draču.

Dunaj, 15. oktobra. (K. u.) Uradno: Italijansko bojišče.

Bojno delovanje je bilo tudi včeraj precej živahno.

Balkansko bojišče.

Drač, ki smo ga bili izpraznili, so zasedli Italijani.

Premikanja v Albaniji in Srbiji se vrše, ne da bi bila v znatnem bojnem stiku z nasprotnikom.

Šef generalnega štaba.

Srbi za zblizanje z monarhijo?

Zeneva, 14. oktobra. „Feuille“ prinaša to le brzojavko svojega korespondenta iz Berna: Sporočila se mi, da so storili Srbi korake, naj razpravi antanta z osrednjimi silami na podlagi pravičnega miru. Ker liberalci nimajo več za seboj opore ruskega panslavizma, se ojačuje med konservativci gibanje, ki gre za zblizanjem z Avstro-Ogrsko. Prihodnje dni se pričakuje oficielne izjave v tem smislu.

Nemško vojno poročilo.

Rousselaere, Handzaeme, Cortemarck v sovražnikovih rokah. — Boji severno Laona.

Berolin, 15. oktobra. (K. u.) Uradno.

Zapadno bojišče.

Vojna skupina kraljeviča Ruprechta.

Na Flandrskem je zopet začel napadati sovražnik na široki fronti med Zarenom in Lyso. Posrečilo se mu je prodreti preko naših prednjih postojank. Proti poldnevno se je ustavil boj na črti Cortemarck—vzhodno Rousselaere, ki je prišel po trdem boju v sovražnikove roke, jugozahodno Isegheima—severovzhodno Menina. Menin in Wervicq smo obdržali kljub močnim napadom. Poskusi sovražnika, da bi pri Communesu prekorčilo Lyso, so se izjalovili. Pri obnovljenih napadih popoldne smo izgubili Handzaeme in Cortemarck. Močni, z oklopniki izvajani napadi na obeh straneh Gitsa so se ponesrečili. Med Iseg-

hemoin in Meninom je mogel dobiti sovražnik popolnoma le še nekoliko tal.

Uspešni boji na predpolju zahodno Lille in ob Haute Deule-kanalu.

Na odseku Selle severno Haussya in pri St. Soupletu so se izjalovili delni napadi nasprotnika.

Vojna skupina nemškega cesarjeviča.

V gosti jutranji megli je prodrl sovražnik vzhodno St. Quentin preko Oise in se je mimo-grede ustallil na višinah Macquignya in vzhodno Orignya. Obširno zasnovan protinapad ga je vrgel z višin nazaj na Oiso.

Silni delni boji pred novo fronto severno Laona, zahodno Aisne in ob loku Aisne južno Grand Pré.

Vojna skupina gen. von Gallwitz.

Med Aisno in Mozo je napadal Amerikanec z močnimi silami. Težišče bojev je bilo vzhodno Aire in na obeh straneh ceste, ki gre iz Charpentirya na Bantheville. Napadi, deloma do štirikrat ponovljeni, so se ponesrečili razen krajevne pridobitve na ozemlju ob obeh straneh Romagne.

Jugovzhodno bojišče.

Na višinah severozahodno in severno Niža so se bili manjši boji.

von Lüdendorff.

Dnevna politika.

Cesar Karel za samoodločbo. Zatrjujejo, da je pričakovati v najkrajšem času proklamacije cesarja Karla na narode, v kateri priznava pravico do samoodločbe narodov.

Bolgarski dolgovl in Nemčija. Švedski listi poročajo, da je antanta prepovedala Bolgarski vr-niti Nemčiji državni dolg v znesku dveh milijard, ki ga je napravila pri Nemčiji.

Jugoslovanski brzojavni dopisni urad. „Hrvatska Država“ poroča, da so ustanovili v Ženevi Jugoslovani neodvisen jugoslovanski brzojavni urad, katerega ravnatelj je dr. Silvij Giunio.

Kapitulacija Turčije. Po na Dunaj došlih vesteh je Turčija kapitulirala in sklenila na svojo roko v Atenah premirje z antanto. Dardanele in Carigrad imajo baje že zavezniki zasedene. Iz Kijeva se poročajo, da je Turčija sklenila Kavkaz zapustiti.

Zahodna in vzhodna fronta. „Pester Lloyd“ ima iz Berolina: Nemčija je pripravljena, pod gotovimi pogoji izprazniti zahodno fronto. Glede vzhodne fronte se opozarja na to, da je radi splošnih evropskih interesov potrebno, da ostane vzhodna fronta še znanprej, ker bi se sicer razširilo boljševiško gibanje po celi Evropi.

Ukrajina se proglasi za monarhijo. Ministrstvo Lysogub bo demisijsiniralo. V kratkem se namerava sklicati ukrajinski deželni zbor, ki naj obstoji iz zastopnikov državnih in občinskih uprav. Iz Kijeva prihaja vest, da bo deželni zbor proglasil Ukrajino za monarhijo.

Opustitev Ukrajine se ne izvrši. „Odeskij Listok“ poroča: Ukrajinski ministrski svet je ugovoril, da se Wilsonova formula glede izpraznitve od osrednjih držav zasedenega ozemlja ne nanaša na Ukrajino, ker so prišle čete osrednjih držav na prošnjo prejšnje vlade za varstvo na Ukrajino in se ne morejo smatrati kot sovražna okupacijska armada. Sklenilo se je, da se to stališče vzdrži in se razvije v noti vojskujočih in nevtralnih držav.

Nova ukrajinska armada. „Kijevskaja Mysl“ javlja, da bo nova ukrajinska armada po izjavah vojnega ministra obstojala iz 8 armadnih zborov (16 divizij). Priprave za organizacijo nove armade so že končane. V posameznih okrajih so bili pozvani že celi letniki.

Diktatura na Portugalskem. Nad vso Portugalsko je proglašeno obsedno stanje. Predsednik je kot šef armade in mornarice prevzel poveljništvo nad oboroženo silo. Na Portugalskem vlada mir.

Stave za konec vojne. „Temps“ poroča iz Njujorka, da so 8. t. m. po razglasitvi Wilsonovega odgovora poskočile stave, da se konča vojna v novembru, na 9 proti 1. Stavno razmerje za mir po 31. decembru je bilo 1. oktobra še 3:1 in 1:2 za mir do 31. januarja 1919.

Curiah, 15. oktobra. „Secolo“ pravi, da je sprejel Sonnino na svojem povratku s konference v Parizu na turinskem kolodvoru tamošnje žurnaliste, ki jim je izjavil, da pride kmalu povoljen mir.

Zeneva, 15. oktobra. Radi nemškega odgovora Wilsonu se je polotilo Parizanov pijano zmagoslavje.

Amerikanci so ostali hladni.

Washingtonu, 14. oktobra. Reuter javlja, da je Wilson takoj po prejemu nemške note poklical k sebi državnega tajnika Lansinga in polkovnika Houseja. Konferenca je trajala 2 uri.

Rotterdam, 15. oktobra. „Daily Telegraph“ javlja, da so sprejeli Amerikanci odgovor nemške vlade precej hladno. Svare pred prevelikim optimizmom, predno ne bo nota natančno proučena.

Protest alzaško-lorenskega zastopnika.

Zeneva, 15. oktobra. Predsednik alzaško-lorenskega odbora v Franciji je izročil francoski vladi memorandum, v katerem protestira proti nadaljnjim ukrepom o Alzaciji Loreni, predno je niso Nemci zapustili in škode plačali za vse poškodbe.

Na Dunaju.

Dunaj, 15. oktobra. Cesar je došel na Dunaj. Vrše se važna posvetovanja o notranjem političnem položaju v državi. Parlamentarni krogi so uverjeni, da mora pasti odločitev že v najbližjem času; vendar pa treba še čakati, da pride Wilsonov odgovor. Vsekakor ostane do takrat tudi kabinet Hussarekov.

Dunaj, 15. oktobra. Zastopniki Čehov in Jugoslovancov so podali izjave, ki so slične oni delegata dr. Körnerja v armadnem odseku.

Dunaj, 15. oktobra. Razven delstva poljskega kluba so odpotovali v Varšavo tudi zastopniki ljudske stranke Długosz in Tetmajer, Vsepoljak Glombinski in socialist Daszynski.

Po domovini.

Deželni glavar pri cesarju. V ponedeljek je cesar sprejel v avdijenci deželnega glavarja kranjskega dr. Ivana Šusteršiča.

Gospod Ivan Hribar in pl. Šuklje. Včeraj odgovarja pl. Šukljeju g. Ivan Hribar na njegove članke o upravi Jugoslavije. Jako lepo in vljudno; se vidi takoj, da ima mož fine manire in da se je kot župan res dobro izobrazil. „Prosim, g. pl. Šuklje“ — pravi — „prosim, res lepo ste naredili svojo stvar, izborni, fino, ampak nekoliko preveč zgodovinski ste! Drugače je pa vse v redu, v najlepšem redu, hehe, krasen slog, tekoča dikcija, vse prav dobro, res izborni, ampak nekoliko preveč avstrijski ste, g. hofrat, preveč avstrijski, hehe, in preveč kronovinar, tako za v „Novice“, hehe. Pa to nič ne de, prosim oprostite, z dovoljenjem, vse je jako lepo. Ampak Hrvate bi bili lahko že nekoliko drugače porazdelili; sicer ste pa izborni delili vse, užitek je naravnost, če čitam Vašo krasno študijo. Še poseben užitek, ko čitam Vaše mnenje o velikih občinah. Naravnost nekaj idealnega, taka velika županija! Naravnost hvaležen sem Vam! Hm, taka le velika županija ni kar tako. Ali bo dr. Tavčar gledal, kaj? Kaj mislite? On bo mali župan ljubljanski, jaz pa veliki cerkljanski. Imenitno bo to, imenitno — krasna ideja, ne? Torej hvala lepa, g. hofrat, moj poklon. Z Bogom, na svidenje! — Svet se res vrti. Pl. Šuklje v „Narodu“, g. I. H. v „Slovincu“ — vse izgleda kakor nekaka „Austausch-invaliden-action“.

Gospod Ivan Hribar hoče. Kaj neki hoče gospod Ivan Hribar? Ali res ne veste, kaj hoče gospod Ivan Hribar? Bomo povedali, kaj hoče g. I. H. Gospod Ivan Hribar hoče — zedinjeno Slovenijo! V včerajšnjem „Slovincu“ piše: Omejenost avstrijske državne moči je naša sreča, kajti del svobodne, samosvoje in neodvisne jugoslovanske države bodo zedinjena Slovenija v takej popolnosti, v kakršni si je pred nekaj leti najsmelejši med nami še predstavljati ni upal. Skoro nismo verjeli svojim očem, ko smo to brali! Ali ne diši „Zedinjena Slovenija“ nekako po — avtonomiji? Avtonomija je avtonomija, najsi bo avstrijska ali srbska ali pa jugoslovanska. Avtonomija je za nas narodna smrt — je pisal „Slovenec“ pred dvema dnema. Danes pa hoče ali slučaj ali ironija usode, da beremo v istem „Slovincu“ tezo, ki je prav za prav gola avtonomija! Kaj bodo rekli naši jugoslovanci g. Ivanu Hribarju? Kje je narodno ujedinenje? Enoten jezik? Ali se ne bosta poslej slovenski in srbski (hrvaški) jezik še bolj oddaljevala drug od drugega? Ko bi kaj takega bilo v „Novicah“! Faltotje, narodni izdajalci, šmoki, maroderji — ja, vidite, g. I. H. vse to vas čaka! Koncesija za banko „Slavijo“ v Jugoslaviji je že šla, — je že šla.

Vojne hujskače v Nemčiji pošiljajo na fronto! V velikem generalnem štabu v Nemčiji so nastale važne izpremembe. Generalu Ludendorffu dodeljena polkovnika Bartendorfferja in Nikolajja, ki sta bila njegova politična svetovalca in pripadala vsenemški stranki, je generalni štab odstranil in dodelil armadi na bojišču. Najbrže sta v prvih strelskih jarkih . . .

Tvrde, ki imajo ruske ujetnike: Velikoruske, Poljake, donske kozake, Georgijce ali Kavkazce, naj v svojem interesu to nemudoma nazonijo trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani.

Iz ljudske šole. Marija Bras je nameščena za suplentinjo v Tržišču, Berta Uršič v Metliki, Ana Gostiša v Črnomlju, Marija Sekula v Metliki, Ana Tavčar je imenovana za prov. učiteljico v Smartnu pri Kranju, Martina Sekula je nameščena za suplentinjo v Notranjih gorah, Marija Bahovec na Brezovici, Ivana Čarman v Črnučah, Frančiška Kunaver v St. Vidu pri Ljubljani, Marija Celar je imenovana za prov. učiteljico v St. Jurju, Ruža Divjak za prov. učiteljico v Dev. Mariji v Polju, Marija Janežič istotam, Vera Sever v St. Jerneju. Marija Salamun je imenovana za prov. učiteljico v Zatični, Viktorija Medved in Vida Smerdelj sta nameščeni za suplentinji na nemški dekliški šoli v Ljubljani, Ivana Prosen je nameščena za suplentinjo na Viču, Marija Smolčič na nemški dekliški šoli v Ljubljani, Angela Žorž na deški šoli v Ljubljani.

Anton Razingger umrl. Včeraj popoldne je umrl mestni nadučitelj g. Anton Razingger, ki je z vsem svojim plemenitim srcem služil domovini in njenemu naraščanju. Slovenski pesmi je bil zvest klicar.

Smrt. Umrli je v Lincu g. inženir Janko pl. Levičnik, v Ljubljani g. Danilo Boris Majaron, v Šebreljah učit.-vod. g. Fran Peternej, v Ljubljani ga. Pavla pl. Schildenfeld roj. Ramovš, gđc. Vanda pl. Strenkowskaja, gđc. Ana Boršnik, Ivan Verhovnik, ga. Fani Prosen roj. Schlosser, gđc. Anica Žurbi, v Idriji ga. Kati Šraj roj. Zagore, v Letenicah pri Kranju Frančiška Zaplotnik.

Omejitve prometa na železnih. Prometne razmere na avstrijskih železnihcah zahtevajo zopet omejitve prometa. Za 16., 17. in 18. oktobra določene omejitve bodo obsegale vse blago izvezemši živila. Omejitve v osebnem prometu, ki so deloma že uveljavljene, se bodo 20. oktobra še poostrele ter bodo ostale v veljavi še nadalje štiri tedne.

Upravni škandal. Pod tem naslovom prinaša „Gr. Volksblatt“: „Prager Tagblatt“ je odkril velik upravni škandal, ki obstoji v tem, da leže že dve leti v javnih depojih oblačilni predmeti v vrednosti poltruh milijarde kron in se tam uničujejo. Gre za obleke, čevlje in perilo, ki jih je nakupilo notranje ministrstvo nekako pred dvema letoma za begunce in jih spravilo v t. zv. depojih deželne oblačilnice. Ko so se vrnili begunci domov, te enorme množine dragocenih oblačil niso bile nakazane centrali za ljudsko preskrbovalnico z oblačili, zato ker spada pred drugo ministrstvo (trgovinsko ministrstvo). Dva tisoč uradnikov že dve leti nima drugega posla, nego da varuje te depoje. Blago je tako slabo zloženo, da so ga že večidel razjedli molji in plesni v skladišču. — Ni vredno ničesar pristavljati . . .

Poštni promet z Albanijo je ustavljen. Izvzeto je le mesto Skader.